

Suikerbolleke

door

F. Decoster

Zeker heeft niemand ooit een kerk of liever een kerkske gehad, gelijk ik. Het was een rond gebouwke van een tiental meters doorsnee, met een paar hoge vensters, die uitzagen op de stille straat, met gras tussen de kasseistenen.

Dit kerkske was door het stadsbestuur afgestaan aan de protestantse gemeenschap, die in de diaspora tussen de katholieke bevolking leefde. De schepenen der stad waren olijkaards, want verplicht als zij waren door een oude verordening, daterende uit de tijd van Koning Willem I van Nederland, gedurende de vereniging van België met Holland, een kerkgebouw voor de protestanten beschikbaar te stellen, zochten zij er een uit waar een reuk aan was. Een wel een lijkreuk. Wilden zij daarmee bedieden, dat de protestanten toch ten dode opgeschreven waren of wilden zij de protestanten verplichten de bevolking van andere gedachten twee stappen opzij te doen gaan?

Ik weet het niet. Doch wat ik wel weet is, dat het kerkske bij de bevolking in een slechte reuk stond. Het was de oude snijkamer van de universiteit. In lang vervlogen jaren werden er de lijken opengesneden en leerden de professers er aan hun studenten het binnenste van de mensen kennen.

De bevolking van het provinciestedje kende de geschiedenis van

het gebouwke en als zij er voorbijkwam, dan zei ze schering en inslag: „Hier werden vroeger lijken van mensen in stukken gesneden”. En iedere passant verhaastte de stap, want men vond dat kerven in de doden effenaf griezellig.

Het kerkske had maar twee plaatsén, de ronde koepel en een langwerpíg nevenplaatske. De ronde koepel was de gehoorzaal van de professers met het mes geweest en het zijkamerke de plaats waar de lijken op een koude arduinsteén in reserve lagen.

Het kerkske ging maar eens per week open en met zen oud timmerwerk, vermolmde balken en beschimmelde muren rook het er altijd verdoefd. En als mijn vrouw er binnen ging, nadat ik voor haar de deur opende, dan snoof zij onwillekeurig. Ze rook een lijkreuk. En of ik nu al zei, dat dit zuivere inbeelding was, ze kon het gedacht niet van zich afzetten.

Onze protestantsche gemeente, met haar gering aantal leden was straatarm en daardoor was ik nooit werkeloos, want ik was prediker (en ik kost preken, al zeg ik het zelf), ik was prediker, organist en koster. Maar de kerk kuisen, dat deed ik niet, dat zou tenslotte te veel gevergd geweest zijn. Mijn vrouw deed het voor mij. Doch daar was ik toch maar half door geholpen, want nog voor geen hesp, zou mijn vrouw alleen in de kerk gegaan en gebleven zijn. Ik moest er bijgevolg altijd bij zijn. En daar de kermende waterpomp in het zijkamerke stond moest ik het water aanhalen. Ik had haar dat eigenlijk zelf zo gewoon gemaakt, want de enige keer dat ik mijn vrouw in het zijkamerke had zien gaan, rolden haar ogen van de schrik en ik was vervaard, dat ze er de stuipen van op het lijf zou krijgen. Dus was ik waterdrager uit de lijkenkamer.

Dat kuisen van de ronde koepel gaf ons soms, daar we jong waren en de speelvogel bij ons nog op het dak zat, plezierige momenten. De hele zeldzame keren, dat we kiek aten, had ik stillekes een paar beenkes onder een bank gelegd. Als mijn vrouw daarna de vloer kuiste en de rammelende beenderen zag rollen gaf ze een schreeuw en liet ze haren bezem vallen. Ze snakke naar haren

asem en werd wit als een muur. Als ze dan zag, dat het kiekenbeenderen waren, pakte ze haren bezem en troefde me op men rug tot ik om pardon vroeg. Het gevolg was, dat ik bij de geburen een glas water moest gaan halen, want van de pomp wilde mijn vrouw niet drinken, omdat zij beweerde, dat het water een lijksmaak had. Vrouwen zijn nu eenmaal imaginair.

Toch heb ik het met die lugubere frasen eens te bont gemaakt. Het was bots na Kerstmis. Het tonneke waar de kerstboom in gestaan had, had mijn vrouw afgedekt met 'n oud wit laken. Na kerstmis lag dat laken in de gewezen lijkenkamer. Als mijn vrouw de week daarop de koepel aan 't kuissen was, wikkelde ik mij in het laken en sprong ik onverwacht uit de gewezen lijkenkamer, kreunend en klagend gelijk 'n spook. Mijn vrouw gaf een rauwe gil, snelde naar buiten en viel op de trottoir van haar zelve. Toen moest ik niet naar de geburen om een glas water, maar naar de apotheek om ether. Toen mijn vrouw bijkwam schold ze me uit voor judas en hardvochtige beul. Ik heb dan danig platte broodjes moeten bakken, want mijn vrouw, die ik Suikerbolleke noemde, was de hele week een echte Peperbol en ze verweet mij, dat ik haar bloed nog eens in gal zou doen veranderen.

Maar een Suikerbolleke was mijn vrouw gewoonlijk toch. Wanneer dit het somtemets anders was, dan was dit mijn schuld, moet ik met schaamte bekennen.

Als ik van haar een peperbol maakte, kreeg ik er geducht van langs. Ik moest dan horen, dat ik geen kompatie had met een mens, dat ik een beer en een vrouwentraiter was.

Het gebeurde vooral des Zondags, dat Suikerbolleke door mijn schuld in peperbol veranderde. En dat kwam dan door mijn sermoenen. Niet omdat ik zo slecht sermoende, want al zeg ik het zelf, ik kon geduchte, vurige preken afsteken. Ik was jong en geweldig en wist toen alle dingen, waar zelfs geleerden geen benul van hadden.

Wanneer Suikerbolleke 's Zondag in peperbol veranderde, kwam dat niet, omdat ik een slechte preek met dof vuurwerk had afge-

stoken, maar omdat mijn preek uitgerekte was als de lange week voor pasen. Het was de gewoonte, dat de kerkdienst maar een uur duurde, omdat sommige leden twee uur wijd woonden en hun tijd dus beperkt was. Maar voor Suikerbolleke, die kort bij de kerk woonde, was er een ander argument, namelijk de harde banken. De olijke schepenen van de stad hadden ons niet alleen gefopt met hun snijkamer, maar hadden bovendien kans gezien onze kerkdiensten tot een ware marteling te maken.

Zij hadden de snijkamer voorzien van afgedankte banken uit het stadspark. Deze banken hadden ijzeren pikkelen in de vorm van boomtakken. De zitting en de leuning bestonden uit een smalle dikke balk. Als men daarop een uur gezeten had, dan was men op zeven plaatsen gebroken. Voor het stadspark waren die banken misschien wel geschikt, omdat de ongemakkelijkheid en hardheid voorkwam dat de verliefje paartjes te lang in de maneschijn bleven plakken. Doch voor een kerkdienst waren ze nu precies niet erg geschikt. Ik had er eens aan de schepenen van openbare werken over geklaagd. Ik geef u te raden wat de snodaard mij antwoordde. Zijn palaber was dees: „Mijnheer de prediker, gylied geloofd niet aan het vagevuur van hiernamaals. Hewel dan moeten uw kerkleden hun vagevuur hier op aarde maar hebben. Iedere Zondag kunnen zij dan bij u boeten voor hun zonden van de week”. Daarmee liet deze ongevoelige mens mij aangaan.

De kerkdienst duurde dus om bovengenoemde redenen maar een uur. Tenzij mijn vurigheid en ongetemde ijver mij tijdens het sermoen de tijd deden vergeten. Dan gebeurde het dat de kerkdienst een half uur te lang duurde en zat het er op. In plaats van lof, kreeg ik dan blaam. En Suikerbolleke veranderde dan in peperbol. En dat op een Zondag.

Zo gebeurde het dat op een paasdag mijn inspiratie mij voortjoeg gelijk een ontembaar paard. Ik had vijf kwartier gepreekt. De kerkdienst had een dik half uur te lang geduurd. Als ik na mijn vuurwerk onder het zingen mijn vrouw aankeek, kromp ik in de preekstoel van angst ineen. „Ach Suikerbolleke,” zuchtte ik. Mijn

vrouw zat met verwrongen gezicht en bleke kaken op haar bank weg en weer te schuiven. Ze keek mij verwijtend aan en ik wist dat er na de dienst wat komen zou.

En inderdaad in het naar huisgaan brak het onweer los. Mijn vrouw strompelde krochend nevens mij voort. Ze wreef zich in haar rug en lendenen.

— „Ik moet toch zeggen, dat ge een echte beul zijt,” geeselde ze. „Een mens anderhalf uur op die vermaledijde banken geplakt houden, is dat, oprecht gesproken, geen traiterderij? En dat doet gij mij aan! En ge weet, dat ik een losse nier heb. Waar is uw kompatie? Is dat godsdienst, een mens opzettelijk radbraken? En dat nog wel op een Paasdag. Zo vermoordt gij de Paasvreugd. Waar zijn uw gedachten. Paulus zegt: „De liefde verdraagt alle dingen”. Maar toen hij dat schreef, heeft hij nooit kunnen bevroeden, dat er in deze snijkamer, die gij kerk gelieft te noemen, zulke afschuwelijke pijnbanken zouden zijn. De liefde verdraagt alle dingen, maar dat niet, neen dat niet. Ai men losse nier!”

Ik was het hart in. Suikerbolleke had gelijk. Ik was alle perken te buiten gegaan.

Het verdere van de Paasdag was ik poeslief. Ik dekte de tafel, hielp afwassen, gaf mijn vrouw het voetbankse, zette thé en las haar voor uit een christelijk weekblad. Doch het was alles zoveel appelen als peren. Suikerbolleke was en bleef veranderd in een Peperbol.

De gehele achternoen zoog ik aan mijn pijp en zon op middelen om Peperbol weer wat te doen bijdraaien. Ik was mij sterk van mijn schuld bewust. Mijn vrouw moest de hele week hard werken, zonder hulp en bleef daarbij opgewekt en van goed humeur, zodat ik haar Suikerbolleke noemde. En ziet wat ik er van gemaakt had. Een Peperbol. Daar moest ge toch een lompe ezel voor zijn of een traiteraar.

In het verdere van de achternoen zocht ik ten slotte naar voorwendsels om mijn schuld te verkleinen. En altijd stieten mijn gedachten dan op vermaledijde banken. Die banken vergalden alles.

Ook deze schone Paasdag. Ik schold op de schepen van openbare werken, omdat hij mij zo sarkastisch afgescheept had, zonder mij te helpen. Dat schelden was nu wel niet erg christelijk, maar ik kon er niets aan doen.

Nieuwe banken moesten er komen. Maar hoe? Ineens had ik het gevonden. Ik sprong uit mijn zetel en beende de kamer op en neer. Mijn vrouw keek verbaasd op van haar gazet, en zei: „Wat steekt ge nu uit? Ge kunt zien, dat gij geen losse nier hebt.”

Ik bleef voor mijn vrouw staan en antwoordde: „Suikerbolleke weet ge wat? Er komen nieuwe banken in ons kerkske.”

— „Ge zijt zot,” spotte Suikerbolleke, en las verder in haar gazet. Ik beende nog een paar malen de kamer rond en bleef dan vanher voor mijn vrouw stil staan.

— „Suikerbolleke,” hernam ik, „Suikerbolleke, ge moet niet zo alles van mij afkeuren of hekelen. Luister nu toch een keer.”

Mijn vrouw legde haar gazet neer. Haar ogen keken iets milder en ik schepte moed.

— „Ik hekel niet alles van u. Maar die harde banken, daar kan men toch geen kwaad genoeg van zeggen. En van afkeuren gesproken. Zotte klap, dat keur ik af. Waar zoudt gij centen halen voor nieuwe banken?”

Mij nevens mijn vrouw zettend, stopte ik een nieuwe pijp. „Ik heb een plan,” sprak ik langzaam. Ik zag ineens het gezicht van mijn vrouw veranderen. Het was niet van enthousiasme, maar van nieuwsgierigheid. Ik las de nieuwsgierigheid van haar gelaat. En dat deed mij deugd, want een vrouw moet een vrouw zijn en geen gendarm. En de vrouwen zijn nieuwsgierig, niet waar?

Ik had er plezier in en treuzelde, al frutselend aan mijn pas aangestoken pijp. Mijn vrouw begost ziender ogen ongeduldig te worden. Maar ik liet de spanning nog toenemen alvorens een woord verder te reppen.

Dan plofte mijn vrouws nieuwsgierigheid uiteen. „Wel waar blijft ge nu met uw plan? Gij hebt toch altijd rare manieren. Spreek nu voort.”

— „Suikerbolleke luister. Ik ga bij de Hollandse christenen collecteren. Ik stel een circulaire op met als titel: Vlaamsche kerkganggers in een snykamer op de pijnbank. Zal het inslaan of niet?” Mijn vrouws gezicht veranderde met een slag en de klank van haar stem werd weer vriendelijk als vroeger. Het was weer Suikerbolleke.

— „Gij zijt toch nog eens een vent,” juichte ze. „Nu bestaat deze kerkdienst al bijkans honderd jaar in deze snijkamer en nog niemand heeft er op gepeinsd om voor nieuwe banken te zorgen.”

— „Dat komt omdat er niemand vroeger een losse nier had,” viel ik lachend in.

Nu lachte Suikerbolleke ook met haar kristale schater. Ze viel mij om de hals en kustte mij.

Een goeie maand nadien was de hele zaak voor elkaar. Mijn circulaires waren gedrukt en verzonden en ik had voor logies in Holland gezorgd.

Op een Maandagmorgen stond ik gepakt en gezakt gereed om te vertrekken voor het grote avontuur. Kort voor ik zou aangaan zag ik de nevel over mijn vrouw haar gelaat schuiven. Dat deed mij toch een beetje deugd, want het feit dat zij tegen mijn afwezigheid opzag was voor mij het bewijs, dat ze me niet goed missen kon. Mijn illusies werden mij spoedig ontnomen. „Jefke”, sprak Suikerbolleke, „Jefke ik ben vervaard, dat de hele onderneming op een grote mislukking gaat uitlopen. En dan hebt ge al dat werk voor niets gedaan. Ge hebt dan gebedeld als een landloper en ge gaat met beschaamde kaken terugkomen. De gansche schone droom van nieuwe banken zal zijn vervlogen en bij de kerkleden zult ge uw prestige hebben verspeeld. En het is al mijn schuld. Ik klaag, omdat ik een uurke per week op harde banken moet zitten, terwijl ons Heer voor ons zoveel geleden heeft. Ons Heer zal ons straffen en zal het plan niet laten gelukken.”

Suikerbolleke was diep aangedaan. Ik trok haar naar mij toe, klopte haar op de rug en suste: „Maar Suikerbolleke toch! Ons Heer is niet zo wreed, dat Hij u niet zou gunnen wat gemakkelijk

te zitten in zijn huis. Als Hij sermoende deed Hij de mensen in het gras zitten. Hij maakte het hen toch ook gemakkelijk. Wat behagen zou ons Heer er in scheppen zo een zoet kind gelijk gij te straffen en te martelen”.

Ik stapelde nog veel argumenten schots en scheef op elkander om Suikerbolleke van haar vrees te ontlasten en met gemengde gevoelens ging ik ten slotte toch weg.

Mijn bedeltocht begon van uit Rotterdam en hier was ook mijn voornaamste pleisterplaats gedurende mijn veldtocht. Ik logeerde er bij een oude dame van twee en zeventig jaar, die de Vlaming met buitengewone attentie verzorgde. Maar als tegenprestatie moest ik haar al maar door vertellen van het Vlaamse land, van de gruwelijke snijkamer en van het prison, dat ik als aalmoezenier bezocht. De lijkensnijderij in mijn amphitheater wekte haar belangstelling en zij ontleende er toepassingen aan om bij mijn prediking te gebruiken.

De hele avond ging met gekeuvel heen en het was laat in de nacht als ik naar mijn kamer geleid werd. Maar hier alleen zijnde, overviel mij ineens een gevoel van tegenzin, tegen het werk, dat ik morgen zou aanvangen. Nu zag ik eerst goed in, wat er van mij ging geëist worden. Ik kreeg er schier de koude koorts van. Het zou vertellen zijn, altijd maar weer vanheer vertellen de geschiedenis van de lijkenkerverij, want de mensen willen toch wat hebben voor hun centen. Een zelfde preek twee of drie maal houden, dat ging nog. Doch wat zou het zijn als ik een en dezelfde een honderdmaal achter elkaar in een tijdsbestek van een paar weken moest houden? Dat zou moordend zijn. En daar stond ik voor. En ik miste Suikerbolleke om mijn nood te klagen. Ik zag nu tegen de karwij op als tegen het uur van mijnen dood. De enige oplossing zou geweest zijn, dat ik mijn verhaal op een gramfoonplaat had kunnen zetten en die had kunnen laten afdraaien bij ieder bezoek. Maar die spreekmachines waren toen nog maar weinig bekend, zodat ik zelf als spreekmachine dienst moest doen. Het hele geval begost mij tegen te steken gelijk kouwe pap.

Volgens de regelen van de romanschrijvers zou ik nu de eerste nacht slecht hebben moeten slapen. Doch het tegendeel had plaats, ik sliep gelijk een dolleke. Daaruit blijkt, dat de romanschrijvers de waarheid niet zeggen en maar wat uit hun duim zuigen.

Opgewekt en vief kwam ik de volgende morgen naar beneden, waar als een echte hoorn des overvloeds het ontbijt op tafel stond. Mijn gastvrouw met haar zilver witte haren dribbelde de huiskamer rond met zon op haar gezicht.

Wij ontbeten gezellig en van lijkenkerverij werd met geen woord gerept. Het was mijn gastvrouw die nu gedurig praatte en mij luisteren liet.

Deze morgen zou ik nog niet aan het werk gaan. Ik moest eerst maar eens wat uitrusten vond mijn gastvrouw. En zij raadde mij aan in de voormiddag maar eens 'n wandelingetje in R'dam te maken. Mijn kuier in de Hollandse havenstad was inderdaad voor mij een waar genot. De molen in het hart van Rotterdam, de grote kerk, de winkels met echt Hollandse waren, de machtige vele velos en het typisch Hollands gepraat waren voor mij een ware verrassing. Maar waar ik mij bepaald in mijnen hof bevond, dat was aan de boekenstallekes, waar ik naar hartelust kon neuzen. Zoveel tweede hands boeken, als hier te koop lagen, had ik nog nooit in mijn leven gezien. En wat waren daar theologische werken, dogmatische verhandelingen en Bijbelverklaringen onder. Met een vracht beladen kwam ik bij mijn gastvrouw weerom.

Eerst had ik evenwel een lange brief aan Suikerbolleke geschreven. Mijn brief barstte van lof over mijn gastvrouw, die als een echte moeder mij onder haar hoede nam. En daarbij dansten de enthousiaste zinnen vol overmoed over het papier. Deze achternoen ging ik de grote slag beginnen. Ik had nu aanvalskracht te koop en zou de beurzen doen openspringen. Voor geen enkel hindernis zou ik opzij gaan. Ik zuchtte van voldoening als ik de brief in de bus deed en ik was zeker dat Suikerbolleke hem zou lezen met tranen in de ogen.

Na het noeneten liep ik met mijn gastvrouw de adressen door, die ik eerst zou bezoeken. Wij maakten een lijstje op en ik vertrok. Nooit heeft een veldheer met meer zekerheid zijn campagne aangevangen, als ik mijn bedeltocht. Weg was al mijn vrees, weg al mijn tegenzin. Ik was nooit met meer hartstocht een werk begonnen.

Mijn eerste bezoek was bij een zekere heer Roelants, een oude jonkman, een beetje eigenaardig, maar een goed christen, die als gulle gever bekend stond.

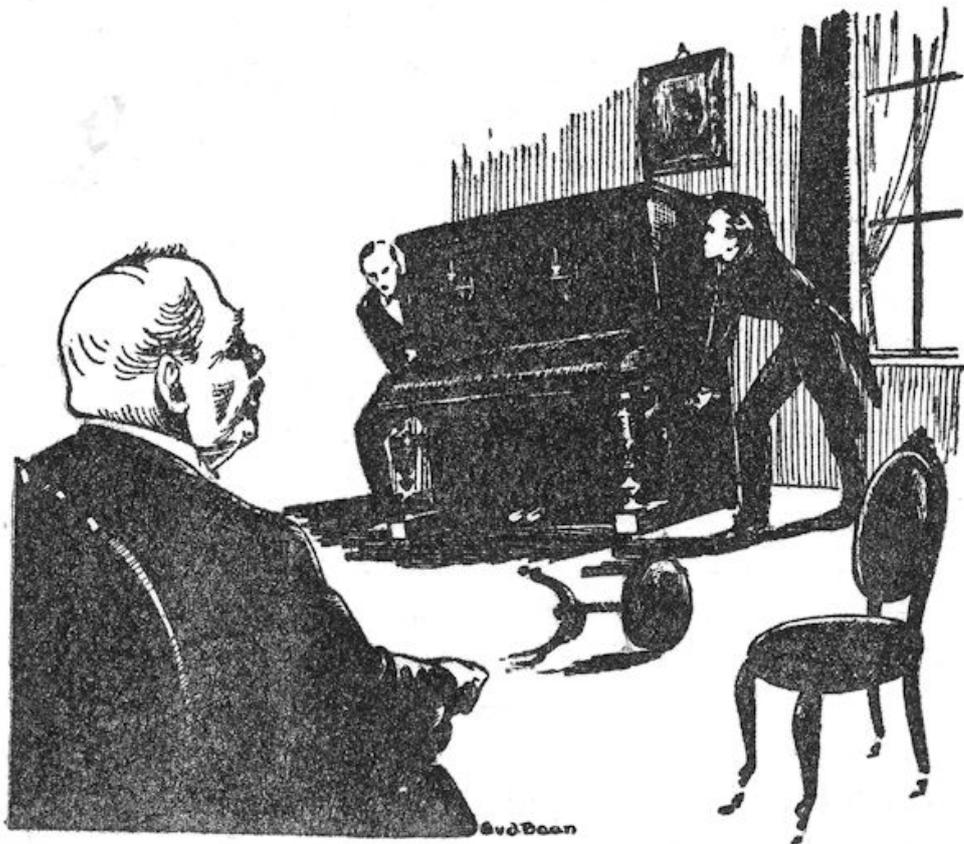
De oude jonkman woonde in een groot patriciershuis met vensterluiken en een pui voor de deur. Ik trok aan de bel, dat de holle gang er van daverde. Een huisknecht met glad geschoren gezicht en ijskoude blik kwam open doen. Maar ik weerstond de schildwacht vrijpostig en gaf hem mijn kaartje. Dat sloeg in. Iemand uit het buitenland dorst deze ijsblok toch niet afpoeieren. Ik werd in de wachtkamer gelaten. Een pooske nadien kwam het glatte gezicht mij halen.

Zodra ik gezeten was, stak ik van wal. De eerste maal dat ik mijn plaat afdraaide. Mijn relaas sprong brutaal de kamer in en de heer Roelants nam het blijkbaar met belangstelling op. Het kerkgebouw, het lugubere gebruik, dat er in vroegere jaren was van gemaakt, de harde balkbanken, de positie van zestigtal kerkleden en mijn werk als aalmoezenier in het prison, het passeerde alles in kleuren en geuren de revue. Mij dunkt, meneer Roelants moest het voor zen ogen geschilderd gezien hebben. Dat kon niet anders dan een prachtig resultaat geven en ik tastte naar mijn boekske om het eerste grote bedrag op te tekenen.

Toen ik mijn mond droog geklapt had, zei mijnheer Roelants, „hum” en dat was al. Hij belde de huisknecht. Zeker om een chequeboekje, dacht ik.

— „Jan,” zei de heer Roelants, „Jan, je moest met menheer de piano aan de andere muur zetten, dichterbij het venster. In die hoek daar staat ze toch te veel in de schemer.”

En wij begonnen te sleuren aan het logge gevaarte. Het was een

heel gemartel eer het op zen plaats stond. Ik dacht dat men armen uit men lijf gingen scheuren. Ik snakke naar mijn asem en men hart klopte in heftige rukken tegen mijn boezemwand. Na de karwij liet ik mij hijgend in den zetel vallen.

„Ja het is een geweldig zwaar ding. Het is nog van mijn grootouders,” sprak menheer Roelants en hij presenteerde mij een sigaar. Dan begon hij te keuvelen en van alles te vragen over mijn werk en vooral over het prison. Daarna wroetten zijn zware vingeren in zen vestzakske en diepte er een geldstukske uit. Zeker en vast een gouden tientje, dacht ik. Maar als het geldstukske in het platte van mijn hand lag, dan bleek het een armtierig dubbeltje te zijn. Ik voelde een donderwolk over mijn gezicht schuiven. Maar menheer Roelants bespiedde mij met zulke scherpe blikken, dat ik mijn verontwaardiging bedwong en in kristelijke deemoedigheid het affront en het dubbeltje in ontvangst nam. Ik bleef geen second langer en talmde niet, in de hoop nog iets meer los te krijgen. Ik prevelde met tegenzin een dank U wel en trapte het af. De huisknecht, die terwijl hij de meubelen van her op hun plaats zette, alles gezien had, liet mij met een schalkse trek om de mond uit. Dat was effenaf traiterderij van deze schoenpoetser. Nu was hij zo onbewogen niet meer. Ik kon permintelijk zien, dat hij innerlijk smulde aan kostelijk leedvermaak. Was ik geen christen geweest, ik zou hem vlak in zen gezicht gespeekt hebben.

Buiten liet ik mijn verontwaardiging de vrije loop. Wat een gierige duitenkliever ontplofte ik. „Een dubbeltje, een armtierig dubbeltje”. Een gift van een armlastige! En daar scheept dat mij mee af. En daar had ik mij dan nog een dobbele breuk moeten voor heffen. En in een woeste bui wenste ik, dat zen lompe piano van de houtwormen opgevreten werd en in duigen viel.

Toen mijn woede wat bekoeld was, voelde ik mijn energie als een voddenzak ineens storten. Ik was blij dat ik in een melksalon een kop koffie kon gaan drinken om te bekomen van de slag.

Ik lachte bitter. Ik was voor goed ontnuchterd en mijn aanvals-

kracht was met een slag vernietigd. Mijn vrouw had gelijk, de hele onderneming werd een triestige mislukking. Waarom was ik er toch mee begonnen? Het kwam al door mijn vrouws losse nier. De andere kerkleden jammerden toch niet over de harde banken. En bij mijn vrouw was het altijd eender en hetzelfde. „Ai! die lelijke banken. Ai! mijn losse nier.” Het was eeuwig en altijd haar losse nier. Als er verandering van weer op til was, dan klonk het: „Ai, mijn losse nier!” Als ik een wat lange wandeling voorstelde ketste zij het af met klacht: „Ai, mijn losse nier”. Als het de wasdag was, dan moest ik 's avonds horen: „Mijn losse nier steekt als een wesp”.

En die losse nier had mij hier in dit avontuur gejaagd. Ik zou platzak thuis komen en met beschaamde kaken voor mijn gemeentelieden verschijnen. Ja, het was de schuld van mijn vrouw met haar geklaag, maar ik was vast voornemens mij er voortaan niets meer van aan te trekken. En nooit van men leven zou ik haar nog Suikerbolleke noemen.

Ik bezocht die achternoen geen enkel adres meer, maar wandelde de Rotterdamse haven rond. De koelte van de Maas deed mij deugd en het zicht van de grote zeeschepen leiden mijn gedachten af.

Gelijk iemand die gezakt is in zijn examen kwam ik bij mijn gastvrouw aanzetten en met neergeslagen blikken vertelde ik mijn triestige ervaring. Mijn gastvrouw knikte een paar malen en zei dan: „Ja, het is altijd een eigenaardig seigneur en als men niet de juiste toon weet te treffen, dan is men verloren bij hem”. Dat klonk gelijk het laatste oordeel. „Als men niet de juiste toon weet te treffen”. En ik had zo goed mijn best gedaan. „Als men niet de juiste toon weet te treffen”. Hoe had ik het dan moeten aanboord leggen? Had ik een deemoedige houding moeten aannemen, als een ter dood veroordeelde, die om genade smeekt? Had ik de Bijbel moeten beroven van de helft van zen teksten en die op die verstokte jonkman moeten afvuren? Had ik de houding moeten aannemen van een heilige sta stijf en een gezicht

moeten zetten, dat overstreken is met gewijde zalf? Had ik uit de afgrond der onwaarachtigheid een resem woorden moeten opdiepen zo bewogen, dat ze een stenen beeld tranen in de ogen zouden doen krijgen?

Wel, als dat de juiste manier was, dan wenste ik honderdmaal liever de nederlaag, dan de overwinning. Mijn onderwerp was rauw van werkelijkheid. Een kerk die een lijkenkamer geweest was, banken die marteltuigen waren en een orgel dat een geluid gaf als van een poel kwakende kikvorsen. Als dat niet hielp, dan was er voor mij niets aan te doen. Met vals vuurwerk wilde ik de slag niet winnen.

Ik begost te mokken met een verbeterd trek om de mond. Mijn gastvrouw begon ineens te lachen.

— „Wel, wel, zie hem daar eens zitten alsof hij een moord op zen geweten heeft. Kom, we zullen eens lekker gaan eten en morgen begint ge weer met goeden moed.”

's Anderdaags 's morgens ging ik al tijdig op stap, maar mijn overmoed van gisteren had ik toch niet meer teruggekregen. Aarzelend trok ik bij mijn eerstkomend adres aan de bel, alsof ik voor een sterfhuis stond.

Een slank, pienterig vrouwke trok op de eerste verdieping aan de koord, de deur sprong open en ik klefferde de bovenverdieping op. Mijn kaartje scheen ook hier wonderen te doen, want ik werd seffens in de huiskamer gelaten. Op de overloop zag ik een kist met kippenvoer. Het vrouwke had mijn blik opgemerkt en sprak met een heldere timber in haar stem. „Nee, dat is geen kippeneten. Het is voor mijn duifjes”. En ze leidde mij naar het raam in de voorplaats. Daar stond ik bots tegenover de grote kerk van Rotterdam met zijn imposante toren. Op het plein trippelden een massa gespikkelde duiven, eten pikkend, weg en weder. Ik was bij het duivenvrouwke van Rotterdam. Ze had haar diertjes al het morgenvoer gegeven, vertelde ze mij. Ze deed dat al jaren en jaren.

Hier bij dat duivenvrouwke voelde ik mij ineens op mijn gemak

en het hele geval interesseerde mij zo, dat ik de reden van mijn bezoek schier vergat. De grote oude kerk, de grauwe toren en het komen en gaan van het Rotterdamse volk hielden mij bezig, tot het duivenvrouwke mij tot de werkelijkheid terug riep. Dan praatten wij losjes over mijn kerk, die niet eens zo groot was als de consistoriekamer van de Rotterdamse kerk hier voor mij. Maar ik haalde geen grof geschut voor de dag. Ik durfde zo bout niet meer hopen op een gunstig resultaat. Ik keuvelde maar wat, onverschillig voor wat er van voortkomen zou. Doch het eind van de historie was, dat het me leek, alsof de kerktoren van opwinding begost te dansen. Het duivenvrouwke had een bankje van vijf en twintig gulden in mijn handen gelegd. Het was of de ramen van de kerk daar voor mij ineens glorieus licht uitspetterden. Dat was wat anders, dan het fameuse dubbeltje.

Als ik op straat stond leek het of ik ressors in mijn benen had. Ik ging niet, maar ik huppelde. Heel de nederlaag van gisteren was met een slag vergeten. Ik voelde instinctmatig, dat er nu meer volgen ging.

Ik deed nu heel gewoon en had de allures niet meer van een aanvallend strijder, doch van een gelukkig en een hoopvol mens. En inderdaad overal waar ik aanbelde kwamen de giften los. De nieuwe kerkbanken waren in 't zicht, mijn luguber amphitheater ging opgekalefaterd en het krijsend orgel van zen verkoudheid genezen worden.

Mijn gedachten huppelden naar mijn vrouw. „Suikerbolleke, Suikerbolleke,” jubelde ik, „ge gaat smelten van geluk, als ge hoort van mijn succes. De nieuwe banken komen er. Gemakkelijke, goed zittende banken, die de kwelling van uw losse nier niet meer zullen verergeren.”

Ik had nu ineens kompatie met Suikerbolleke. Het was toch geen kleinigheid, altijd geplaagd te zitten met een losse nier. En ik, de hardvochtige steenklomp, ik was daar gisteren, en dikwijls meer, totaal ongevoelig voor geweest.

Het zelfverwijt knaagde in mijn boezem. Doch terzelfdertijd spoot

er toch weer een grote blijdschap in mij op. Nu ging ik nooit geen verwijten meer moeten aanhoren, omdat mijn preken te lang waren. Mijn collectetocht was van af dees moment rink aaneen een overwinningstocht. In minder dan een paar weken had ik het nodige bedrag bijeen en ik bracht nog een speciaal cadeau voor Suikerbolleke mee. Als ik bijkans aan het einde van mijn adressenlijst was en zeker van het bereikte doel, dan haastte ik mij niet meer. Ik deed mijn werk op mijn zeven gemakskes en bleef betrekkelijk lang bij mijn bezoek zitten klappen.

Het was zo, dat ik het cadeau voor Suikerbolleke kreeg. Het was bij een ingenieur, van middelbare leeftijd, waar ik rustig had zitten vertellen en waar ik ook Suikerbolleke had ten tonele gevoerd. Ineens stond de ingenieur op en sprak: „Wacht eens even-tjes. Ik heb iets, dat uw vrouw uitstekend van pas zal komen”. Hij ging de kamer uit en kwam terug met een roze vrouwen-corset. „Dit is een corset van mijn overleden vrouw, dat ze nog maar weinig gedragen heeft. Dat moet uw vrouw aandoen en goed rijgen. Dat zal uw vrouw steun geven en haar losse nier op zen plaats houden”, verklaarde hij.

Wat ik ook afweerde, ik moest het kunststuk aanvaarden. Op straat trok ik een grijns op men gezicht. Wat zou Suikerbolleke zeggen als ik het ding voor de dag zou halen. Zou ze vol afschuw achteruit deinzen of zou ze in een zetel in stuipen vallen van het lachen? Ik wist het niet. Maar intussen zat ik met de gebakken peren. Ik moest het ding mijn gastvrouw tonen en het bij de douane voor de dag halen. Deze laatsten zouden wel scheve smikkels trekken, als ze dat getuig in mijn koffer vonden.

De voorlaatste dag van mijn verblijf in Holland was voor mij een soort feestdag. Ik was wel moe en afgejakkerd, maar het gevoel, dat ik niets meer behoefde te doen, gaf mij een zalige rust. Ik bleef slapen tot tien uur. Het verdere van de dag bracht ik met mijn gastvrouw door met gekout en koffie en theedrinken.

In de achternoen kwam er onverwachts een boodschap van de man van het dubbeltje. Of ik die avond nog even bij hem wilde

aanlopen? Ik ondervond weer, dat het christen zijn soms toch wel moeilijk is, want ik begeerde de man te verwensen voor al wat lelijk is. Dat hij het schurft of iets dergelijks mocht krijgen. Maar mijn christelijke overtuiging hield mijn driften in teugel.

Ik ging er dus 's avonds henen, maar tegen mijn goesting, dat moet ik zeggen. De ijsblok deed mij weer open, maar ditmaal keek hij heel wat vriendelijker.

Ik bleef nu alleen met de heer Roelants. Het eerste wat hij mij vroeg was, hoe het stond met mijn collecte. Met trots schoot ik nu mijn in leedvermaak gedrekte pijlen af. Ik had schitterend mijn doel bereikt en had hoegenaamd niets meer vandoen. De lijst was gesloten zo definitief gelijk een staatslening.

„Hum”, bromde, Roelants. Dan vroeg hij: „Wilt ge me dan het dubbeltje terug geven?”

— „Met plezier met plezier,” triompheerde ik. En ik gaf hem nog een tweede dubbeltje op de koop toe.

— „Wat betekent dat?” vroeg Roelants verwonderd.

— „Dat is voor de sigaar.”

Roelants begon hartelijk te lachen.

— „Jongeman, zet u nu eens op uw gemakje,” noodde hij.

En dan begon hij een verklaring te geven van zijn zonderling gedrag. Hij zag, dat ik geprikkeld was en dit onder geen stoelen of banken stak. Hij voelde de nijdigheid in mijn houding en in mijn spreken. En zo had hij het gaarne. Het was een bewijs, dat ik een natuurlijk mens gebleven was en me gaf zoals ik was. Dus geen gemaakt christendom en geen geforceerde overtuiging. Dat was naar zen smaak. Er was overdreven geloofsvertoning genoeg, die niet rustte op gezonde grondslag. Had ik overdreven gedankt voor het dubbeltje, dan zou hij mij niet kunnen genieten hebben. Maar nu was ik zijn man. Ik gaf mij, zoals ik was en mijn christendom beviel hem.

Ik zat te gapen van verbazing. Het was een zonderling manier om iemands overtuiging te toetsen. Maar Roelants liet mij geen tijd voor mijn verdere overwegingen.

— „Nu vis ik achter het net,” hernam hij. „Ik vreesde, dat je niet het volle bedrag zoudt ophalen en was van plan het ontbrekende aan te vullen, hoe groot dit ook mocht zijn. Nu kan ik er niets meer aan doen.”

— „Da's voor Uw straf,” haastte ik hem nog door te steken. Roelants bleef een poos in gedachten verzonken. Dan vroeg hij: „Heb je er bezwaar tegen, het bedrag te noemen, dat je opgehaald hebt?”

Ik popelde van genot bij de overtuiging, dat ik hem omver zou slaan, met noemen van het belangrijke bedrag, dat ik op mijn boekske had staan. Ik duwde hem mijn optelling onder de neus en zag Roelants verbluft staan kijken.

— „Jongeman, dat is inderdaad een groot bedrag. Hoe hebt ge dat bijeen gekregen? Komt dat door de fameuse snijkamer of door de losse nier van je vrouw?”

— „Misschien van allebei,” triompheerde ik.

Roelants bleef weer een poos nadenken en ging dan aan zen grote schrijftafel zitten. Ik zag, dat hij wat in een chequeboekske kribbelde.

„Ik heb de slag verloren,” sprak hij, zich naar mij kerend. „Maar ik wil het spel dat ik begonnen heb voleinden. Hier is een cheque voor de helft van het bedrag, dat je opgehaald hebt. Je kunt daar een fonds mee vormen voor het werk onder uw gevangenen.”

Ik stuipte achterover en snakte naar mijn asem.

Dat was een nekslag, die de oude jonkman mij toediende. Maar een van de goede soort en hij had overwonnen. Het pompte al de dankbaarheid uit mijn gemoed, die er in verscholen lag. Het was nu handen drukken en stotteren van mijnentwege. En glunderen dat Roelants deed. Hij klopte mij op de rug, duwde mij vanher in mijn zetel en lachte maar.

Als ik aanging, schoot ik als pijl uit een boog naar mijn gastvrouw. Gelijk een triomphator ondernam ik de volgende dag de terugtocht naar huis. Suikerbolleke ontving mij schier met eerbied. Zulk een succes had mijn prestige bij haar danig opgekalefa-

terd en dat deed mij eerlijk gezegd, danig deugd, want een man wil bij zen vrouw toch altijd min of meer voor een held doorgaan. En dat is niet altijd zo gemakkelijk, had ik al geleerd. Maar nu, nu, was ik weer bij Suikerbolleke de man die alles kan!

In die stemming haalde ik het cadeau voor Suikerbolleke voor de dag. „Suikerbolleke”, zo sprak ik, „Suikerbolleke, ik heb uit Holland een schone cadeau voor u meegebracht”, en ik wikkelde het vrouwencorset uit het papier. „Wat zegt ge daar van?” vroeg ik. Mijn vrouw sloeg de handen ineen. „Wat een prachtig corset,” kreet ze en ze viel mij om de hals. „Gij zijt toch nog eens een vent”, prees ze. Wat hebt ge daar wel moeten voor betalen? viste ze nieuwsgierig als altijd.

— „Niets, ik heb het gekregen,” biechtte ik op.

Mijn vrouw bekeek het rijgding en bestatigde dan, dat het hier en daar een klein tikske bekeuzeld was. Ineens zag ik op het gezicht van mijn vrouw de lucht betrekken. Het corset is gedragen geweest, pruilde ze. Maar dan week de sombere wolk ineens. „Weet ge wat, jong,” sprak ze, „ik zal nu in de kerk zo gemakkelijk zitten, dat ik van mijn losse nier geen last meer zal hebben. En mijn oud corset is nog goed genoeg. Gij preekt toch altijd, dat we niet zelfzuchtig mogen zijn. Wel, ik wil uw lering niet in de wind slaan. Nieuwe banken en een nieuw corset, dat zou zeker en vast te veel zijn. Ik ga het corset aan Finke Lammens geven, die pas geopereerd is en er dringend een vandoen heeft”. En Suikerbolleke kuste mij de mond dicht, opdat ik niets zou zeggen over haar verdacht altruïsme.

Er kwamen nu in ons kerkske heerlijke banken, met goed passende volle rugleuning en steunlatten voor de voeten. Het amfitheater kreeg een heel ander uitzicht. De vermoldde houten vloer werd vernieuwd, de muren werden gewit, de deuren en ramen geschilderd. Binst het werk rook het heerlijk naar dennenhout, kalklucht en verfgeur. Nu was alle gedacht aan de lijkreuk van de oude snijkamer geweken. Mijn vrouw had nog wel met de angst rond gelopen, dat er onder de opgebroken vloer geraamten

van afgezette handen of stukken tenen zouden voor de dag komen. Maar zo erg was het niet gesteld. Een paar nesten met muizen en een operatieschaar was alles wat er gevonden werd.

Als alles klaar was, lachte ons kerkske ons tegen en Suikerbolleke durfde er nu alleen blijven, zo had de witborstel en de verfkwast alle angstbeelden er uit verdreven. Op een dag van de laatste week der restauratie vond ik er Suikerbolleke op een der nieuwe banken rustig zitten slapen. Ik had er eerst plezier in, maar dan sloeg de schrik mij om het hart. Dit zag er niet bemoedigend uit. Als ik ooit met een saaie preek moest voor de dag komen, zou ik Suikerbolleke wel eens in slaap kunnen sermoenen. En dat zou niet erg gunstig zijn voor onze reputatie.

Plots veranderde ik van gedacht wat de preekstoel betrof. De preekstoel mocht met geen stof bekleed worden. Van naakt hout moest hij blijven, rammelend hout, dat geluid als van een donder gaf, wanneer ik er met de vuisten op bonkte. Dat zou, als het nodig was, Suikerbolleke wakker houden.

De naderende dag van de ingebruikneming bracht ons in een feeststemming. We staken Zaterdags het vaandel uit en de niet kerkleden zegden: „De protestanten gaan kermis houden”.

Die Zaterdag achternoen kreeg de hele geschiedenis een dramatische draai. Wanneer ik van de laatste inspectie van ons kerkske thuis kwam, hoorde ik mijn vrouw en haar vriendin brullen van het lachen. Die leken, op zen vlaams gezegd, werkelijk in een kermisstemming. Ze waren zo uitgelaten gelijk een kudde zomermussen. Ik zag mijn vrouw op een stoel ineem gekronkeld en ze kreet: „Ai mijn rugge, ai men buik, ai mijn lossen nier!” Maar het was niet van pijn, doch van plezier. De tranen biggelden over haar kaken.

Met de klink van de deur in de hand bleef ik stom staan kijken.

— „Jong, nu hebben we toch wat gezien,” stotterde Suikerbolleke tenslotte. „Een oude menheer, met een dikke wrat op zen ver-
vaarlijke neus. En Mina zegt, dat die menheer wel mocht gezorgd

hebben, dat die wrat aan de achterkant van zen lichaam stond een beetje beneden zen rug.”

Ik werd koud van 't verschieten.

— „Wat zegt ge nu?” kreet ik.

— „Een wrat zo dik gelijk een paternosterbol vlak op de neus.” proestte Mina.

— „Goeie doemp, ge zijt uw verstand kwijt,” hakkelde ik.

Terzelfder tijd ging de bel. Mina veegde haar kaken droog en trok naar de voordeur. Ze kwam als de weerlicht vanher binnen gehold.

— „De menheer met de wrat,” zei ze, terwijl ik vreesde dat ze ging stikken. Ze kronkelde langs de achterdeur de hof en Suikerbolleke beet zich zenuwachtig de lippen stuk.

Ik holde naar de voordeur en daar stond menheer Roelants, de man met de wrat op de neus, voor mij.

— „Ik kom de ingebruikneming van uw kerkje bijwonen. Kan ik bij je logeren,” diende Roelants zich aan. Ik sleurde hem de huis-kamer in en stelde hem aan mijn vrouw voor.

— „Menheer Roelants, die ons de grote cheque voor ons prisons-werk gegeven heeft,” zei ik.

Mijn vrouw stotterde iets van aangename verrassing, scharrelde naar zen jas en hoed en schoof de gang in, om lucht te krijgen. Als ze vanher binnen kwam, zat Roelants in een zetel, zo rustig alsof hij van plan was altijd bij ons te blijven. Suikerbolleke dorst hem bijkans niet te bezien en was jaloers op Mina, die er zo heimelijk had kunnen uitmuizen.

De weder ingebruikneming van onze gewezen snijkamer begon in een ernstige stemming en eindigde met een vrolijke noot. Voor de ernstige stemming zorgde mijn sermoen en de toespraken van afgevaardigden uit andere kerkskes van ons land. Maar de vrolijke noot bracht mijn Rotterdamse logé, want hij wilde ook een woordje zeggen en dat woordje was zo kwaad nog niet, maar die wrat op de neus kittelde onze Vlaamse leden op hun lachspieren. Vooral het jonge volkske voelde de geest van Uilenspiegel over

zich vaardig worden. Maar ook de groten amuseerden zich kostelijk en ik begon vervaard te worden dat we werkelijk in een Vlaamse kermisstemming gingen eindigen. Ik kreeg bovendien kompatie met mijn logé, want hij geraakte in een penibele positie. Doch hij nam het geval niet kwalijk op, omdat hij in de mening verkeerde, dat zijn Hollandse spraak met de Rotterdamse tongval „plezant” gevonden werd.

Wie evenwel totaal in haar nopjes was, was Suikerbolleke. Aan de wrat was zij al wat gewoon geraakt en bovendien was zij de vorige dag grotendeels uitgelachen. Maar de nieuwe banken waren voor haar een onbeschrijflijk genot. De dienst had ditmaal erg lang geduurd, doch ze kloeg niet over haar losse nier. Ze voelde zich uitgerust en opgewekt. En als de Rotterdammer haar vroeg of de plechtigheid haar niet vermoeid had, antwoordde ze van „neen” en dat het nu niet erg meer zou zijn, als ik eens een sermoen afstak van drie ellen voor een frank.

Ik was een beetje gefroiseerd door dit antwoord van Suikerbolleke, want het gaf mij de indruk, dat ze voortaan niet zo zeer voor mijn schoon sermoen, als wel voor de gemakkelijke banken naar de kerk ging komen.

In de week die volgde maakte onze Rotterdamse logé een regeling voor de kosten en bleef daarna maanden bij ons hangen. Suikerbolleke kon danig goed met hem overweg. En haar vrolijke natuur was hem als een echt elixir. Wanneer Mina nog kwam en die twee speelvogels begosten te zwanzen, dan was de Rotterdammer in de zevenden hemel. Maar met de oude heer uitgaan, deed geen van de twee dames. Dat lot was mij beschoren. Hij had zijn velo laten afkomen en hij pedaalde overal met mij henen, op huisbezoek in de Vlaamse dorpen, op boodschappen en naar mijn spreekbeurten in andere plaatsen. Hij kon velorijden gelijk een jonge gaillard en wist van geen vermoeienis.

De gemeenteleden waren spoedig aan hem gewend en zen vroom gemoed paste werkelijk goed bij mijn relieus gearde landgenoten. Doch als ik een enkele keer met een onzer kerkleden alleen was,

dan draaide schering en inslag het gesprek uit op de beroemd geworden „wrat”. Dat werd zo erg, dat ik wel van de preekstoel het verzoek had willen richten, niet meer over dit onderwerp te klappen. Maar daar mijn logé altijd in de dienst was, ging dit niet. De plaag bleef bijgevolg voortwoekeren. Niet dat mijn gemeenteleden er kwade bedoelingen mee hadden. Integendeel. Spotten deden zij er niet mee, want zij wisten, dat ik dat niet zou toegelaten hebben. De inhoud van het gesprek was wat anders. Ieder wilde mijn logé van zen wrat af helpen en deed mij het nodige middel aan de hand. Het beste om de wrat weg te krijgen was, ze afbijten, maar daar ze op zen neus stond, was dat voor de Rotterdammer onmogelijk. Een ander probaat middel was, er 's morgens nuchter aan lekken, maar daarvoor was zen tong te kort. Doch wat hij wel kon doen, was ze met een brandglas in de zon uitbranden. Als dat niet hielp, dan moest hij ze bij nieuwe maan met een groene erwt overwrijven en de erwt dan over het hoofd in het veld wegwerpen. Ik kreeg een hele resem middelen aan de hand gedaan, zoveel dat ik er bijkans een bladzij uit het boekje „De dokter der armen” had kunnen mee vullen. Maar aangezien ik een dokter voor de ziel was, wilde ik mij niet wagen voor kwakzalver te spelen. Bovendien was Suikerbolleke er beslist tegen, dat ik iets ondernam om zijn gevel te verfraaien. Want Roelants zonder wrat, zou Roelants niet meer geweest zijn beweerde ze. Zo liet ik de wrat staan waar ze stond.

Het ging Suikerbolleke goed af te zorgen voor de twee mansmensen in huis. En nu ze veel afleiding had, kloeg ze schier niet meer over haar losse nier. Ik kreeg de indruk, dat ze nog beter kookte dan vroeger en ze regeerde met veel takt, maar ook met autoriteit in haar domein. Als ik me daar somtemets wat al te veel wilde in mengen, dan zond ze me wandelen met de dooddoener: „Gij in uw kerk en ik in mijn keuken”. Roelants kon dan lachen, dat zijn grijze kop er van schudde. Dikwijls als ik met Roelants per velo naar buiten reed, dan begost hij Suikerbolleke te prijzen, doch ik vond dat mauwvegerij en luisterde er maar half naar.

De restauratie van onze snijkamer werkte het kerkbezoek in de hand. Ik had evenwel geen reden om hovaardig te worden, want nu wist ik zeker, dat de goede opkomst zijn oorzaak niet vond in mijn vurige sermoenen, maar in het schone kerkske met zen gemakkelijke banken. Suikerbolleke kloeg er nu niet meer over, dat de kerkdiensten te lang duurden. Maar ik waakte er angstvallig voor, dat ze niet in slaap viel. Als ik dat niet bereikte met het uitzetten van mijn stem, dan deed een slag van mijn vuist op de preektafel wonderen.

In die dagen scheelde het niet veel of er lag vanher een lijk in onze kerk. Er heerste in het land een gespannen toestand. De gemoederen waren opgewonden. De lonen waren inderdaad bijzonder laag in het Vlaamse land en de arbeiders kloegen over de onhoudbaarheid van hun bestaan. De arbeidersbeweging was in opkomst. Een heftige strijd ontbrandde in ons stadje. Op een Zondagachternoen kwam het tot een geweldige uitbarsting. De arbeiders wilden een betoging houden. De burgemeester verbood de betoging en alle samenscholingen. De werklieden zetten toch hun zin door en als de gendarmen de optocht wilden uiteen drijven, kwam het tot gevechten. Aan de kant der arbeiders vielen negen doden en veel gewonden.

Er ging een geweldig geschreeuw en gehuil op en de menigte stoof wringend en duwend uiteen. Een deel vluchtte door het stille straatje waar ons kerkske in stond. Twee mannen droegen een gewonde. En hoe het kwam weet ik niet, maar Suikerbolleke riep plotseling: „Hier met de gewonde man” en ze duwde mij en Roelants opzij en trok de twee dragers met de gewonde het kerkske in. Aan zulk een kordaatheid hadden noch ik, noch Roelants zich verwacht. Suikerbolleke schoof haastig enige banken opzij, haalde met Roelofs een tafel uit de consistoriekamer en deed daar de gewonde opleggen. Mij zond ze naar de dokter, een professor van de universiteit, die bots in de geburen woonde. Suikerbolleke bestuurde alles. Ze beval de kerkdeur hermetisch gesloten te houden tegen de nieuwsgierigen, ze gaf de gewonde wat te drinken

en maakte zen kleren los, om te zien waar de schotwond was, vanwaar het bloed sijpelde. Als de professor kwam, lag de gewonde geheel gereed om behandeld te worden. Gelukkig was de kwetsuur niet van dodelijken aard. De professor gaf de eerste zorgen en Roelants en ik stonden er hulpeloos bij te kijken, maar Suikerbolleke hielp, alsof zij een ervaren ziekenverpleegster was. Het was een eigenaardig gezicht, die buitenkennis geraakte gewonde op de tafel midden in het amphitheater, met banken er om heen. Ik die niets kon helpen, kon mijn verbeelding de vrije teugel laten. Ik zag in mijn gedachten ons kerkske weer vanher in een snijkamer veranderd. De bleke dode lag er, zo verbeelde ik mij. Het klare licht viel op zen witte gelaat en op de rood vlek-kende bloedvegen op de tafel. De collegebanken stonden er om- heen. Roelants en ik waren de knechten, die het lugubre karwijtje moesten verrichten van het aan en wegbrengen der lijken. De twee werklieden stonden bij de deur gelijk zaalwachters. Alleen de studenten ontbraken.

De hele beweging leek mij toch een beetje griezelig en ik was blij als de professor verklaarde, dat de eerste verzorging vol- doende was, en een der arbeiders beval naar het gasthuis te lopen om een civière te bestellen. Suikerbolleke hield zich wonder goed en beschaamde ons, mannen, met haar kordaat optreden. De professor knikte haar goedkeurend tegen. Maar als de civière, een karreke op twee wielen, voor de deur kwam en de gewonde er in gelegd werd, dan zag ik Suikerbollekes onderlip trillen van op- komende zenuwachtigheid. Ik merkte, dat zij in haar gedachten het wegbrengen van een gesectonneerd lijk zag. Als de gewonde buitengedragen was, had de professor nog net de tijd Suikerbol- leke in zen armen op te vangen en op een bank te zetten.

— „Ho, madameke, wat zijn dat nu voor rare toeren?” pruttelde hij. Maar hij nam het geval kalm op. „Laat haar maar even rustig zitten, ze zal wel gauw bijkomen,” sprak hij tot mij, die het zweet voelde uitbreken op men gezicht. „Zo gaat het met de studenten dikwijls als ze voor de eerste keer een serieuze operatie bijwonen,”

vervolgde hij. „De meesten worden dan bleek om de neus en er zijn zelfs labbekakken bij, die ik moet wegzenden. Maar als het een sectie op een lijk is, dan vallen er in de regel een paar studenten van hunnen sus. En dat zijn de Charels, die in hun club de grote Jan kunnen uithangen”.

De professor bekeek daarna weer Suikerbolleke. Haar oogleden begonnen te pinken en haar lippen te trillen. Hij klopte haar een paar keren op haar kaken. „Kom maar terug, schone prinses. Alle gevaar is geweken”, lachte hij.

Suikerbolleke keek ons alle drie verbauwereerd aan en begost dan te grijnzen. Doch dat was van schaamte, omdat ze van haar stekken gevallen was.

— „Trek er u niets van het geval aan, kind, Ge zijt een flink wijf en ik wilde, dat ik u als infermière kon krijgen. Ik maakte van u een eerste klasse assistente,” prees de professor.

Als Suikerbolleke deze pluim op haren hoed gestoken kreeg, was ze vanher geheel zich zelf. „Ik peinsde, dat hij er zijn kees bij ingeschoten had en dat maakte mijn benen als een voddezak”, verontschuldigde zij zich.

— „Er is geen danger. Binnen een paar weken is hij weer helemaal hersteld,” verklaarde de dokter.

Achter Roelants zijn rug, deed hij aan Suikerbolleke een teken in verband met de vermaarde wrat en hij liet door een gebaar verstaan, dat hij ze kon wegnemen. Doch hoe het kwam, kon ze zelf niet verklaren, maar tegen het tripotteren aan die „wet”, zoals ze de wrat noemde, verzette ze zich met hand en tand. De professor begreep haar en liet het geval met rust. Dan keek hij op zen gemakske het kerkske rond en knikte.

— „Men ziel, het amphitheater is schoon geworden. En klaar. Hier zijn vroeger wat lijken aan stukken gesneden. Ik wilde, dat ik het terugkreeg om mijn college te geven en om de secties te verrichten voor mijn studenten. Maar het is misschien beter zo. Gij maakte de geestelijk zieken gezond, terwijl ik er de dode lichamen vaneen kerven zou.” Hij trok een grijns op zen gelaat terwijl hij

knipoogde tegen Suikerbolleke, die kiekenvlees kreeg. „Lelijke zeveraar,” wilde ze zeggen, maar ze hield zich tijdig in.

— „Zal ik iemand van de universiteit zenden om het bloed van de tafel te wassen?” vroeg de professor tenslotte.

Neen, dat wilde Suikerbolleke niet, dat zou ze zelf wel doen.

— „Wat een kordaat wijf,” viel de professor uit. „’t Is goed. Ik zal niemand sturen. Maar die tafel moeten de twee mansmensen dan maar afschuren. Pas op, dat gij het niet doet, want dan wens ik dat ge een steenzweer krijgt voor uw straf.”

Het bleef de volgende weken roerig in de stad en wij werden ongewild in die roering betrokken. Dat kwam door Suikerbolleke, die de gewonde in de kerk gehaald had en door Roelants. Een afgevaardigde van de socialistische partij kwam Suikerbolleke bedanken voor haar hulp en vroeg ons om de begrafenis van de slachtoffers bij te wonen. Roelants en ik bezochten de gewonde in het gasthuis. Maar Roelants deed meer. Hij bezocht de vrouw van de gewonde en naar aanleiding daarvan, de weduwen van de negen gevallen en ondersteunde haar met ruime giften. Dat alles, samen met het bijwonen van de begrafenis, bracht ons in opspraak. We kregen de naam, dat we socialisten geworden waren.

En Roelants wakte met zen bezoeken aan de overgeblevene van de slachtoffers achterdocht bij de overheid. Wat had die vreemdeling met die kwestie te maken? Was hij een geheime agitator, die door het buitenland afgezonden was?

Het duurde geen week of ik werd bij de politiecommissaris geroepen. Deze zeepte mij danig in. Ik misbruikte mijn godsdienst om ontevredenheid aan te kweken en oproer te zaaien. Als ik niet oplette, zou hij mijn „lijkenkot” sluiten en dan wilde hij weten, wat die vreemde sinjoor, die op zen velo gedurig de stad doorreed, voor een kwibus was. De commissaris eiste nauwkeurige inlichtingen over die vreemde indringer.

Ik lachte de commissaris in zen gezicht uit. Mijn logé een agitator? Hij, die van sociale kwestie’s niet het minste begrip had? Hij een

socialistische afgezant uit het buitenland, hij, die min of meer een kapitalist was en een der notabelen van Rotterdam.

De commissaris stopte mijn woordenvloed. „Ik zal te Rotterdam om inlichtingen verzoeken”, verklaarde hij en noteerde Roelants naam en adres.

Een week later werd ik vanher bij de commissaris geroepen. „Heeft uw logé een dikke wrat op de neus?”

— Weer die eeuwige wrat schoot ik uit.

— „Heeft hij een wrat?” hervroeg de commissaris.

— „Ik wil u geloven, dat hij een wrat heeft en ze kost best ievers anders staan dan op zen neus.”

De commissaris viel achterover in zen stoel en schudde van het lachen.

— „Zen wrat is goud waard. Het is hem een kostelijk paspoort. Hij heeft zen onfeilbaar indentiteitsbewijs altijd bij zich, gibberde hij.”

Dan maakte de commissaris mij zijn excuus, omdat hij ons ten onrechte verdacht had. Doch hij vond het een „crime”, dat wij protestanten zulk een ascetisch leven leden. Met zulk een croesus als Roelants, was er kans om geregeld een goede fles te knotsen en pinten te pakken van het beste brouwsel. In plaats daarvan sermoenden wij versterving en afschafferij.

— „Ieder zen goesting, maar de mijne is het toch niet,” besloot hij. Dit gemengd worden in de sociale kwestie bezorgde ons voordeel en nadeel. Het voordeel was, dat wij met één slag de volle sympathie gewonnen hadden van de arbeiders. We kregen een hele boel nieuwe hoorders en ons kerkske werd schier te klein. Het nadeel was, dat sommige kerkleden het gebeuren met enig wantrouwen volgden. Zij vreesden, dat we gevaar liepen in politiek vaarwater te geraken. Bovendien vertrouwden zij de motieven van de komst der nieuwe kerkbezoekers niet. Volgens sommige kerkleden kwamen de nieuwe hoorders niet zo zeer voor het geestelijke goed, als wel wegens de steun die de Rotterdammer de behoefligen zo gulhartig schonk. Als die eens weg viel wat dan?

Die steun viel spoediger weg dan iemand verwacht had. En dat was de schuld van sommige kerkleden, die aangestoken geraakten door een vlaag van jaloezie wegens het lange blijven van onze logé. Wij begonnen over de tong te rijden en de achterklappers beweerden, dat wij danig profijt trokken van onze Rotterdammer. Suikerbolleke kon niets voor het huishouden kopen, een nieuw tafelkleedje, een paar nieuwe gordijnen of iets dergelijks of vuile tongen beweerden, dat wij het van „de Hollander” gekregen hadden.

Suikerbolleke geraakte daardoor in een nerveuze stemming. Het zwanzen verschaalde, het zingen in de keuken geraakte uitgestorven en de zon ging niet meer op over Suikerbollekes wezen. Ze werd krikkel en begost slecht te slapen. Bovendien begost ze te klagen over haren losse nier. En als het zo wijd was, stond de barometer op slecht weer.

Toen nam ik Roelants mee op een lange tocht per velo. We reden langs de ijzerenberg, waar vroeger erts gedolven werd, we bezochten de stenen muur uit de tijd van de druivenkweek en we reden door het immer groene Hageland.

Maar swenst sneed ik alle zelen van Roelofs tent over. Ik begon hem te vragen hoe het nu eigenlijk stond met zen groot huis te Rotterdam, of het wel goed was, dat hij daar alles zo aan de bedienden overliet en dat hij toch moest toezien zijn persoonlijke zaken niet te verwaarlozen. Roelants voelde, dat zijn tent bij ons begon te waggelen en als wij thuiskwamen vroeg hij Suikerbolleke de Dinsdag van de volgende week nog eens een speciale Vlaamse diner gereed te maken, want dat hij de dag daarop naar huis hoopte te gaan. Suikerbolleke verschoot er van, maar ze vond het toch de enige goede oplossing.

We bleven die Dinsdag allen thuis en Mina, die zo hysterisch gelachen had, hielp koken. De twee vlinders fladderden nu toch niet zoals gewoonlijk. Ze waren precies vleugellam. Het besef, dat ze de grijze kop in hun omgeving gingen missen lag op hun hart gelijk een natte doek op een houten tafel. Ze maakten zich nu

niet vrolijk met de wrat op de dikke neus. Ze klapten ernstig over het werk in hun huis, over een paar zieke kerkleden en over de winter, die weer voor de deur stond. Maar in hun hart was het ook winter, dat merkte ik wel en allen voelden we ons alsof we wandelden in een kille mist. Suikerbolleke had nu werkelijk weer steken in haar losse nier, maar dat was van zenuwachtigheid. We waren blij, dat we 's avonds nog een vergadering hadden in ons amphitheater.

En 's anderdaags, dan kwam de grote scheur. De valiezen stonden al vroeg in de gang en Roelants liep gichtig weg en weder. Suikerbolleke stopte zen zakken vol boterhams van het Vlaamse kramiekebrood. Zen kleren waren extra nagezien, zodat er geen knopen aan ontbraken en geen plekken op waren. Ze borstelde zen hoed af en zorgde voor propere zakdoeken. Zo omringde ze Roelants met zorgen alsof het haar eigen vader was.

Dan, als het moment van aangaan daar was, hakkelde Roelants: „God zegene u, Suikerbolleke”. En hij kuste haar.

Suikerbolleke werd ineens bleek en rilde, niet vanwege de scheiding, maar van de vrees voor besmetting met een wrat.

